

Till: Landsbygdsavdelningen, Enheten för jordbruk och livsmedelsföretagande
Nationell Exportsamordnare / Kansliråd Johan Krallis Anell

Emabs remissyttrande: Ds 2019:19 – Genomförande av EU:s direktiv om otillbörliga handelsmetoder mellan företag i jordbruks- och livsmedelskedjan

Er ref: N2019/02952/JL Vårt diarienum: R-1066-2019

Remissyttrande: Genomförande av UTP-direktivet

Sammanfattning

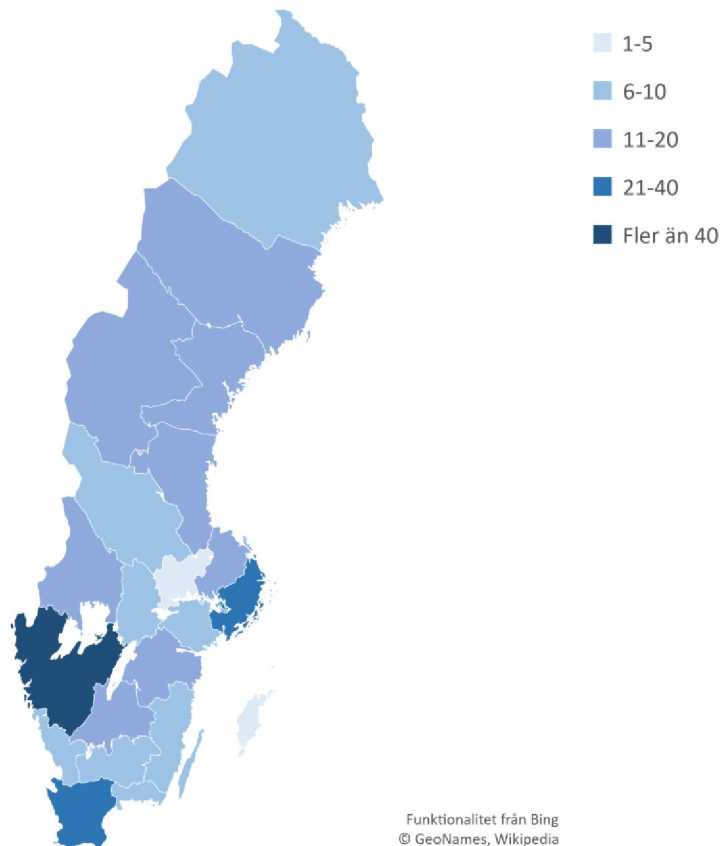
Syftet med utredningen DS 2019:19 är att föreslå en implementering av EU-direktivet om förbud mot otillbörliga handelsmetoder mellan företag i jordbruks- och livsmedelskedjan (UTP-direktivet). En konkurrenskraftig svensk livsmedelskedja bidrar till tillväxt, fler arbetstillfällen i hela landet och hållbar produktion till nytta för konsumenter och samhället som helhet. Att relationerna i livsmedelskedjan präglas av god affärssed är viktigt för att bidra till en konkurrenskraftig svensk livsmedelsproduktion.

UTP-direktivet och således även utredningen innebär betydande och principiella avvikelser från svensk rättstradition genom att reglera vilka avtalsvillkor i form av exempelvis betaltider och fördelning av risk som får förhandlas mellan köpare och leverantörer i en specifik sektor. **Emab** är skeptisk till denna typ av inskränkningar i avtalsfriheten och anser inte att det bidrar till målsättningen att stärka konkurrenskraften i den svenska livsmedelskedjan.

UTP-direktivet måste dock implementeras till följd av Sveriges förpliktelser som medlem i EU. Utredningens förslag innebär dock en överimplementering av direktivet. Utredaren föreslår en utvidgning av omfattningen för reglernas tillämpning och att Sverige ska införa striktare krav för betaltider än vad som krävs i direktivet. Utredningens förslag till överimplementering är problematiskt av flera skäl vilka utvecklas nedan.

Sammanfattningsvis avstyrker **Emab** därför utredningens förslag till överimplementering av UTP-direktivets omfattning enligt författningsförslagets 2 § samt överimplementering av bestämmelserna om betaltider enligt 5 §.

Antal Emab-butiker <20 mkr per län

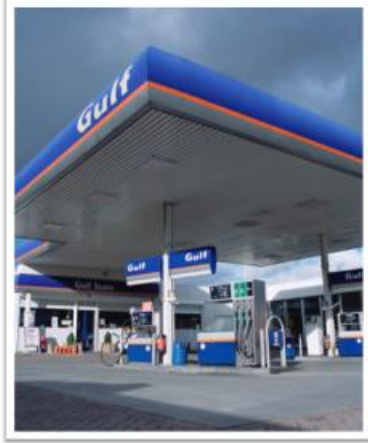

I princip samtliga av Emabs 355 medlemsbutiker har under 20 mnkr i omsättning. (Noteras bör att Emab utgått från boksluten precis på samma sätt som lagstiftaren gjort för Butikstödet (= årliga driftstödet), alltså har försäljning av bränsle/tobak räknats bort.)

Dessa butikshandlare, egna företagare, är inte i sådan position att de på något vis kan utöva otillbörliga affärsmetoder mot stora leverantörer. *Då är nog risken betydligt större för det omvända förhållandet.*

Att som EU-direktivet faktiskt öppnar upp för, kan Sverige undanta köpare (under 20 mnkr i omsättning). Just detta är Emabs huvudsakliga yrkande när regeringen behandlar utredningsförslaget och utformar proposition. Emab beklagar att den särskilda UTP-utredningen inte innehöll något undantag för mindre butiker. För det fall Emabs önskemål om icke överimplementation inte höras är det för trafikbutikerna och de mindre landsbygdshandlarnas framtidstro närmast avgörande att butiker under 20 MSEK undantas.

Vikten av EMAB

- » EMABs stationer är oftast den enda kvarvarande serviceinrättningen på orten, med paketutlämning, apotek, banktjänster mm
- » Tillgång på drivmedel på orten uppges som den enskilt viktigaste anledningen som lokala företagare anger för att vara kvar på en mindre ort med sin verksamhet.

EMAB

Emab är en medlemsägd organisation utan vinstintresse

Emab har 355 trafikbutiker företädesvis i landsbygd, glesbygd och mindre samhällen

Emabs handlare tar över bensinstationer och driver dem vidare när de stora oljebolagen lägger ned stationer som inte motsvarar lönsamhetskrav samt ligger perifert

Vad gör Emab ?

Emab tecknar för sina medlemsbutiker centrala ramavtal med leverantörer kring allt som en trafikbutik behöver. Detta innefattar såväl leverantörsavtal för butiksvaror som dagligvaror, kioskprodukter, fresh food-produkter, bilistiska varor mm, som butiksutrustning och olika tjänster, exempelvis kassasystem, kortinlösen och betaltjänster. Genom Emab får medlemsbutikerna även hjälp och tillgång till butiksutveckling, affärsutveckling och marknadsföring.

Synpunkter på utredningens förslag

Enligt UTP-direktivets omfattning delas leverantörer och köpare av jordbruks- och livsmedelsprodukter in i olika omsättningskategorier. Kategorierna är följande:

- Årsomsättning under 2 miljoner euro
- Årsomsättning mellan 2 och 10 miljoner euro
- Årsomsättning mellan 10 och 50 miljoner euro
- Årsomsättning mellan 50 och 150 miljoner euro
- Årsomsättning mellan 150 och 350 miljoner euro
- Årsomsättning över 350 miljoner euro

UTP-direktivet stipulerar att leverantörer av en mindre omsättningskategori ska skyddas mot köpare av en större omsättningskategori. UTP-direktivet undantar samtidigt de minsta köparna (med lägre

årsomsättning än 2 miljoner euro) från direktivets krav då dessa köpare anses ha en begränsad marknadsmakt. Samtidigt ges inte de allra största leverantörerna (med en omsättning över 350 miljoner SEK i omsättning) direktivets skydd. En av de främsta anledningarna till att UTP-direktivet inte föreskriver ett skydd för de allra största leverantörerna är att EU-kommissionens generaldirektorat för konkurrens anser att ett sådant skydd, alltså för stora leverantörer med väsentlig marknadsmakt, riskerar att ha negativa konsekvenser för konkurrensen i livsmedelskedjan och i slutändan för konsumentpriser.¹

Den svenska utredningen föreslår trots detta en utökning av omfattning i det svenska lagförslaget. I utredningen föreslås att *samtliga* leverantörer ska skyddas mot *samtliga* köpare, oavsett storlek. Detta skapar den principiellt underliga situationen att de allra största leverantörerna av jordbruks- och livsmedelsprodukter ska skyddas av lagstiftning mot de allra minsta köparna med en årsomsättning under två miljoner euro (ca 20 miljoner SEK).

Denna utvidgning är i sig inte bara vara principiellt egendomlig och ett kraftigt avsteg från svensk rättstradition. Den bör rimligen inte heller uppfylla riksdagens tillkännagivande i 2018/19:NU7 där riksdagen klargör att regeringens utgångspunkt bör vara att EU-direktiv ska införas på miniminivå i den nationella lagstiftningen.² I detta sammanhang bör påpekas att utredningens (DS 2019:19) konsekvensanalys inte belyser den ökade administrativa börda som åläggs köpare (i synnerhet mindre sådana) till följd av en utökning av omfattningen.

Gällande krav på betaltider föreskriver UTP-direktivet ett krav på att köpare betalar leverantörer av färskvaror maximalt 30 dagar efter utgången leveransperiod eller fastställande av betalningsbelopp. För icke-färskvaror är den maximala betalningstiden 60 dagar. Utredningen föreslår även i denna fråga en överimplementering av direktivets krav och föreslår i 5 § att kravet på maximalt 30 dagars betalningstid ska gälla för samtliga jordbruks- och livsmedelsprodukter, det vill säga inte enbart färskvaror utan även icke-färskvaror. **Emab** konstaterar med förvåning att utredningen ägnar ca en sida av de totala 250 sidorna i utredningen åt att flyktigt resonera om denna överimplementering. I utredningen problematiseras exempelvis inte eventuella effekter på priser eller påverkan på mindre köpares förhandlingsstyrka.

Emab anser att regeringen bör beakta riksdagens tillkännagivande 2018/19:NU7 och således avstyrka utredningens förslag om att överimplementera UTP-direktivet. Direktivet bör istället implementeras genom svensk lagstiftning i linje med direktivets miniminivå.

Emab AB
Anders Huss
VD

¹ "Regulating commercial transactions between such large players could reduce the pressure that large customers can exert on large manufacturers to reduce their margins and imply significant market disturbance because of their broad impact on the market and, ultimately, on consumer prices". *Konsekvensanalys till förslaget till UTP-direktiv, SWD(2018) 92 final, Annex H (sid 262).*

² https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/naringspolitik_H601NU7